

מפתורא דאבא

ניצוצי אור מאצרי תורתו של

ב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק רבי אברהם אבא זי"ע
בעל האמונת אברהם מפיטסבורג

חודש ניסן [פר ויקרא] תשפ"ה
גליון נג

מילי דרמיזא

מכת"ק רבינו זי"ע בקונטרס הגימטריאית

"ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף" (שמות יג, יח) (1351)

"מקרב אחיך תשים עליך מלך" (דברים יז, טו) (1351)

יבואר עפ"י מה שדרשו חז"ל (שמו"ר כ, יח) בפסוק 'ויסב אלוקים וגו', 'מכאן אמרו רבותינו אפ"י עני שבישראל לא יאכל עד שיסב, שכך עשה להם הקב"ה, שנאמר ויסב אלקים'. וטעם ההסיבה שהוא כדרך בני חורין ומלכים, כמבואר בפוסקים, [ועי' במד"ד א, א]: 'ויסב אלקים את העם דרך המדבר, מהו ויסב שהרביצם כדרכי המלכים רבוצין על מטרותיהם' [ונמצא בליל הסדר מתקיים בכל אחד מישראל הכתוב "מקרב אחיך תשים עליך מלך".

מילי יקרא

תכלית הזכרת יציאת מצרים בלילות

בגמ' ברכות (יב ע"ב) מזכירין יציאת מצרים בלילות. וברש"י (ד"ה מזכירין) פרשת ציצית בקריאת שמע, ע"כ. וצריך ביאור למה בחרו חז"ל דוקא בפרשה זו לזכירת יציאת מצרים, הלא ישנם עוד פסוקים שיציאת מצרים מוזכר בהם. ואפשר לומר דהנה בסוף פרשת שמיני כתוב (ויקרא יא, מה) אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים והייתם קדושים, מבואר בזה שתכלית יציאת מצרים יש גם כן להגיע לקדושה, ודבר זה משיגים על ידי מצות ציצית כנזכר בפירוש בפרשת ציצית, "וראיתם אותם וזכרתם וגו' והייתם קדושים לאלוקים וגו'", על כן מזכירין הזכרת יציאת מצרים שבפרשת ציצית דייקא, כי הוא המביא לקדושה, תכלית יציאת מצרים. והזכרת יציאת מצרים בלילות מלמדנו שצריך להיות קדושים לה' תמיד, ביום ובלילה בין ער בין ישר בין בהקץ בין בחלום והבן. מילי דאבא

עיקר העבודה ב'עשה טוב'

צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעקור את הכל (הגדה של פסח). ודקדקו המפרשים על הלשון 'צא' ולמד. ונראה הרמז בזה דהנה מבואר בספ"ק [בשם הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע] על הפסוק "סור מרע ועשה טוב", שיסור מהרע על ידי 'עשה טוב'. כי עיקר עבודת האדם צריך להיות העסק ב'עשה טוב', ואז ממילא יקיים 'סור מרע', עכ"ק. והנה הגם שצריך לפעמים להתבונן ולעמוד על דרכי היצר ותחבולותיו האורב לו ומבקש המיתו, ואז באותה שעה עסוק אז להדיא ב'סור מרע', יעשה זאת בדרך ארעי, בהעברה ומקופיא, ולא שעיקר עבודתו תהא בזה. וזה רמז כאן בעל ההגדה, בלשונו, 'צא ולמד מה ביקש לבן הארמי שלבן ביקש לעקור את הכל', דכשאתה בא ללמוד את דרכי לבן הארמי - הוא השטן הוא היצה"ר הוא מלאך המות - המבקש לעקור את הכל ממך, ולטורדך מן העולם, יהא זה בבחינת 'צא', 'צא ולמד', ולא שזה יהא עיקר לימודך ועיסוקך.

מרשימות המשב"ק הר"ר בנימין וויינברגר הי"ו

עניני הפרשה

חכמתו מרובה ממעשיו

ויקרא אל משה וגו' (א א). אות אל"ף של תיבת ויקר"א זעירא. וכ"ק אאמור"ד צוק"ל (בצדקת יוסף כאן) כתב לבאר על פי מאמרם ז"ל (מנחות קי ע"א) כל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, דכבר נחלקו (עי' פרישה וטו"ז י"ד ריש סי' רמב) בכל מקום שאמרו 'כאילו' אם שוים הם לגמרי, ומסתיימת הפוסקים נראה דס"ל שאינו דומה ממש (עי' חכמת שלמה על אבה"ע סי' א ס"א). ונמצא דהעוסק בפרשת עולה לא דומה ממש להמקריב בפועל. והנה אל"ף יורה על לימוד, כאמרם ז"ל (שבת קד ע"א) אל"ף ב"ת, אלף בינה, ופירש רש"י למוד תורה, וזהו הרמז אל"ף זעיר"א, דהלימוד בפרשה זו של עולה, היא זעירא ופחותה מן ההקרבה בפועל ממש, זתוד"ה.

ונראה להוסיף ולפרש, דהרי אמרו חז"ל (אבות פ"א מ"ז) לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, ונמצא דבכל התורה כולה יקטן חלק הלימוד מחלק המעשה, ולכן אף שאמרו דכל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, עדיין המעשה גדול מן הלימוד, וכן אמרו חז"ל (שם פ"ג מ"ט) כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת. והרי מזה דאכן מוטל על כל אדם להזהר שלא יהיה לימודו מרובה ממעשיו, כי לימוד כזה לא נתקיים בידו.

על כן בא הרמז באל"ף זעירא, כדי להורות שהלימוד קטן מן המעשה, ושצריך שיהיה המעשה מרובה מלימודו.

אמונת אברהם

ללמד תורה מקטנותו

או יש לומר בטעם האל"ף זעירא על דרך שפירש כ"ק אא"ז הרבי ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע, מאמר הכתוב (בראשית כה כג) "ורב יעבוד צעיר", דהאיש החפץ להיות רב בישראל וגדול בתורה, צריך להתחיל בעבודה ויגיעה רבה בעודו רך וצעיר לימים, עכ"ק.

והרי תפקידם של הכהנים הוא להורות לעם ה' דרכי ה', כנאמר

(דברים לג י) יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל, וכתבי (מלאכי ב ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, על כן ודאי יש ענין מיוחד בכהנים דייקא ללמד תורה בהיותם קטנים וצעירים.

וזהו שרמז הכתוב בראש ספר תורת כהנים להתחיל ללמוד תורה מקטנותם וראשיתם, למען יזכו ללמד ולהורות תורה ודעת לישראל בגדולתם.

אמונת אברהם

טעם למצות סמיכה בקרבן

וסמך ידו על ראש העולה ונרצה לו לכפר עליו (א ד). וקיימא לן (עי' הגיגה טז ע"ב, רמב"ם פ"ג מהל מעשה הקרבנות הי"א) דבעינן סמיכה בכל כוחו, עי"ש. ויש לומר הטעם בזה, על פי דברי הרמב"ן (להלן פסוק ט), שמוטל על החוטא לחשוב בעת הקרבת קרבנו, דכיון שחטא לאלקים בגופו ובנפשו, היה ראוי מצד הדין שישפך דמו וישרף גופו, ויעשו בו כל מה שנעשה לקרבנו, אלא שחש עליו הבורא ית"ש ונתן לו כופר נפש תחת נפש, עי"ש.

וזהו גם מה שצום ותענית מועיל לכפר על הנפש החוטאת דומיא דקרבתות, וכדמצינו בגמרא (ברכות יז ע"א) "רב ששת כי הוה יתיב בתעניתא בתר דמצלי אמר הכי, רבון העולמים, גלוי לפניך בזמן שביהמ"ק קיים אדם חוטא ומקריב קרבן וכו' ועכשיו ישבתי בתענית ונתמעט חלבי ודמי יהי רצון מלפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך על גבי המזבח ותרצני". דהרי תכלית הקרבן הוא שייכיר האדם שהיה ראוי לו להקריב את חלבו ודמו לה' יען שחטא לפניו, וכיון שנתמעט חלבו ודמו בתעניתו הריהו ראוי למחילה וכפרה.

ועל כן צריך המקריב קרבן לסמוך תחילה את ידיו על קרבנו בכל כוחו, כי כוחו של אדם כגופו דמיו (ב"ק יז ע"ב), ובעת שהוא סומך את ידיו בכל כוחו הריהו מכניס את גופו ועצמותו בקרב בן הבקר, וייחשב לו כאילו הקריב את כוחו ואת עצמו ממש קרבן לה', ושפיר יזכה שיסור ממנו עוונו וחטאתו תכופר.

אמונת אברהם

ע"י קיום מצות 'סיפור יציאת מצרים' כראוי
נחשב לו כמי שקיים את חוקות הפסח

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. דנתקשו המפרשים בביאור תיבת לאמר, ובפשטות רצה לומר שתגיד לבנך ותספר לו סיפור יציאת מצרים כדי שגם הוא יגיד ויאמר לבניו אחריו, אלא דלפי זה קשה קצת מה שמסיים 'בעבור זה'.

ונראה בדרך רמז בהקדם לבאר מאמר בעל ההגדה וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, וכבר עמדו המפרשים על אומרו המרוב"ה, וכן דייקו דיותר הוי ליה למימר הרי הו"א משובח ולא ז"ה, דהלא עד עתה קורא להמספר בלשון נסתר, וגם מהו הכוונה באומרו משובח.

אכן יש לומר הביאור בזה, על פי מה שפירשו מאמר הכתוב (שה"ש ב יד) השמיעני את קולך כי קולך ערב וגו', דידוע (שלה"ק מס' יומא הל' תשובה) דמצות תשובה כוללת ג' דברים צום קול ממון שהם תשובה תפילה וצדקה המעבירים את רוע הגזירה, ונדוע (ע"י שלה"ק פ' תצא תורה אור, בת עין פ' חוקת) דכל אחד מהני תלתא עולה כמנין קל"ו, ויחדיו הם ת"ח כמספר זא"ת, ועל זה נאמר (ויקרא טז ג) בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בתשובה תפילה וצדקה, וזהו גם זאת חוקת התורה (במדבר יט ב) וכן זאת הברכה (דברים לג א), כי בלי תשובה אין אדם רשאי ללמוד תורה, וכמו שנאמר (תהלים נ טז) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך, ואם שב בתשובה ועוסק בתורה יזכה לכל הברכות.

והן אמת שלא כל אדם מסוגל לקיים כל שלשת חלקי התשובה בשלימות, כי לפעמים נבצר ממנו לצום ולהתענות עקב מיעוט כוחו, וגם אין ידו משגת ליתן צדקה לעניים, והרי הוא אנוס בדבר, מכל מקום חלק הקול והתפילה הלא אין לו עיכוב ומניעה, כי יש יכולת ביד כל איש להתפלל מעומק לבו לפני הקב"ה ולשוב אליו באמת, ואם כה יעשה וודאי ייחשב לו כאילו גם התענה ועשה צדקה בפועל, כי ממה שעשה את מה שביכלתו מתברר דמה שלא עשה הוא רק מחמת אנוס.

וזהו שאמר הכתוב השמיעני את קולך כי קולך ערב, דהנה ערב בגימטריא כמנין צ"ם וממון, ורצה לומר שתשמיעני את קולך בתפילה ותחנונים כראוי, ולא תתירשל מן הדבר הזה, ואז יעלה עליך הקול הזה כאילו קיימת גם את שאר חלקי התשובה שהם צ"ם וממון שבגימטריא ער"ב.

והנה בפסח מצרים נצטוו בני ישראל י"ב מצוות כמנין ז"ה, וכמו שכתב האור החיים הק' כאן (ד"ה בעבור זה) דעליהם רמז הכתוב באמרו בעבור זה, כלומר, בעבור פסח מצוה ומרור, הגדה, ז' ימי החג, וקידוש יום א' וב', שהם י"ב מצוות, יעו"ש.

והנה לפעמים משתוקק לבו של אדם וחם לבו בקרבו בהגיגו תבער אש ורוצה וחומד לקיים את מצוות הפסח גם בשאר ימות השנה, אך אנוס הוא מלקיימם שהרי הם מצוות שהזמן גרמא ואי אפשר לקיימם רק בזמנם. ברם ההגדה וסיפור יציאת מצרים יכול לעשות ולקיים בכל עת ולמצוה יחשב לו כמו שנאמר (דברים טז ג) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך.

ולפי המבואר לעיל יכול להמשיך בכח ההגדה וסיפור זה שיחשה לו כאילו קיים כל מצוות הפסח, כי כאשר עושה מה שבידו לקיים ולעשות עולה לרצון אף מה שלא נעשה על ידו מחמת האנוס.

וזהו שאמר בעל ההגדה וכל המרבה לספר ביציאת מצרים, רצה לומר שמרבה לספר ולזכור ניסי יציאת מצרים גם בשאר ימות השנה ולא רק בליל התקדש חג הפסח, הרי ז"ה משובח, נחשב לו כאילו קיים אז את כל הי"ב מצוות כמנין ז"ה באופן מועיל ומשובח ביותר, כי כאשר עושה את מה שיש בכוחו ובאפשרותו, הוא נחשב כאנוס על מה שאין ביכלתו ומעלה עליו הכתוב כאילו עשאו.

ומעתה יבואר לנון מאמר הכתוב והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, דרצה לומר שתגיד לבנך ביום ההוא דגם לאמר בלבד נחשב כבר אשר בעבור ז"ה עשה ה' לי בצאתי ממצרים, כי הגם שהקב"ה הוציאנו ממצרים בעבור שנקיים י"ב מצוות הנ"ל כמנין ז"ה, מכל מקום על ידי האמידה והסיפור של יציאת מצרים, כבר נחשב כאילו קיימנו ועשינו בפועל את כל י"ב המצוות אשר בעבורם הוציאנו ה' ממצרים.

אמונת אברהם פר' בא (ד"ה עוד)

בענין ההיתר להשתמש במשכונות של עכו"ם בפסח

דהוי ברכה לבטלה. אולם האחרונים הקילו בזה (ע"י באל"י רבה ובמאמר מרדכי).

ובספה"ק בני יששכר (תשרי מאמר י אות ה) כתב ללמד זכות ולהמליץ על ישראל קדושים, כי נודע דסוכות הוא עלמא דחירות בחינת סוכת שלום, שאז אין שום שליטה לאומות העולם ואין להם זכות בעלים כלל, כי נחשבים הם לנו לעבדים כפי שיהיה לעתיד לבוא (ע"י ערויבין מג ע"ב), ומה שקנה עבד קנה רבו (פסחים פח ע"ב), על כן אין בידם לעכב בעדנו מלעשות סוכות ברשות הרבים, ע"י"ש.

ולפי זה מבואר גם מנהגו של המהר"ל להשתמש במשכונות של עכו"ם בפסח, כי פסח הוא זמן חירותנו, בחינת עלמא דחירו, ואין לאומות העולם בעלות על רכושם, כי לעתיד לבוא ישוב כל ממונם לישראל. על כן השתמש המהר"ל במשכונות של עכו"ם דייקא, כי באתערותא דלתתא אתער לעילא להגיענו לזמן המיוחל שבו ישובו כל ממון של אומות העולם ליד ישראל.

אמונת אברהם פר' בא (ד"ה דבר)

כתב המגן אברהם בהל' פסח (או"ח סי' תע"ב סק"ב) דהמהר"ל היה משתמש במשכונות של עכו"ם בפסח, וגם הביא בשם מהר"ם דאסור להשתמש בהם כי שואל שלא מדעת גזלן הוא, וגם מהר"ל לא השתמש בהם כל ימות השנה אלא בפסח, והקשה אטו בפסח מותר לגזול, ותיירץ דכיון שאין משתמש בהם אלא פעם אחת בשנה לא מקפיד העכו"ם, ע"י"ש. ומבואר מדבריו דרק פעם אחת בשנה מותר להשתמש דאין העכו"ם מקפיד, והמהר"ל בחר להשתמש בהם בפסח כדי לעטר שולחנו בכלים נאים.

אך יש לומר דכוונת המהר"ל לא היתה רק משום שרצה כלים נאים בפסח, אלא כוונה עמוקה היתה לו בזה להשתמש בכלים של נכרי.

דהנה כתב הרמ"א (או"ח סי' תרל"ז ס"ב) דאין לעשות סוכה על קרקע של רבים, ובמג"א (שם סק"ג) האריך לבאר הא דנהגו לעשות סוכה ברשות הרבים, דאף אי נימא דישאל מוחלין, אך גם לעכו"ם יש חלק ובודאי לא מחלי, וע"י"ש שהעלה לאיסור ושאין לברך עליה

...איתא בכתבי קדשו של כ"ק אאמור"ר ז"ע שזה עתה מוציאים לאור עולם (ספה"ק 'צדקת יוסף'), על מה שאומרים בהגדה של פסח, "מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע וכו' שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה", ומקשה אאמור"ר זצ"ל מה הכוונה כל 'אותו הלילה', היה לו לכתוב 'כל הלילה' מה הדגש על אותו הלילה. ומבאר עפ"י הידוע על הרה"ק השרף רבי אורי מסטרעליסק ז"ע שהיה יוצא בבוקר לתפילה היה נפרד מכל בני ביתו כאילו שוב לא יחזור, ואמר שצריך להתפלל בכל הכוחות ובמסירות נפש ואינו יודע אם ישוב ולכן הוא נפרד מהם. כי כן היה דרגתו הנשגבה שהתפלל בכל הכוחות והחשים והיה במצב של כלו כחותיו, ולכן לא ידע אם יחיה לאחר התפילה.

והנה התנאים הקדושים הללו, בעת עסקם במצות סיפור יציאת מצרים שהוא מצות עשה מן התורה, והיא מצוה גדולה ונשגבה עד למאד, שיש לסיפור זה השפעה על אור האמונה בכל השנה כולה, וכמו שכתוב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", והם עשו זאת במסירות נפש ממש בביטול היש הגמור, שהכניסו את כל החושים עד כלות הנפש, וזהו הכוונה "והיו מספרים ביציאת מצרים כל 'אותו הלילה'", היינו שאצלם היה זה בבחינה כאילו אין יותר מאותו הלילה, ולא ידעו אם בכלל יחיו עוד אחר אותו הלילה, עכד"ק.

ומזה נוכל ללמוד איזה יו"ט קדוש בא לקראתנו ולשות על לבנו איך להקיץ עצמינו כדי לקבל אותו כראוי, ואיך להיכנס 'צום לעכטיגן סדר נאכט'. ועל ידי הכנה דרבה כראוי אפשר לזכות להתגלות גדולה הנכלל בגאולה ממצרים, כמו שאומרים בהגדה "עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם". ואמר הכתוב "ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה", דמבואר בספה"ק ש'זאת' רומז לתורה, כדכתיב "זאת התורה", וכן רומז לעבודה זו תפילה כמ"ש "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", וכן רומז לתשובה שהיא בגימ' צו"ם קו"ל ממו"ן.

וזהו יש לומר שמרמז הכתוב 'ועבדת את העבודה הזאת', שעל ידי ההתחזקות והתעלות בעבודה הזאת דהיינו בתורה, תפילה ותשובה, תזכו להיות 'ב'חודש הזה', דהיינו שיהיה חודש של התגלות השכינה של "זה קלי ואנוהו", כך זה היה במצרים ובכל דור בימים אלו יכולים להשיג ולקנות מדרגה זו של 'זה קלי ואנוהו'...

משיחוק רעוא דרעוין פר' שמיני תשמ"ו

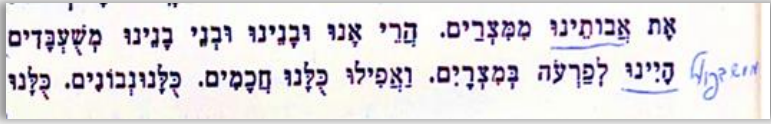
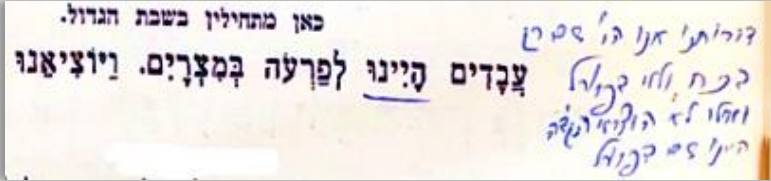
מילוי דגליון

מכתב"ק רבינו זי"ע על גלויות הספרים

רמ"א:

ונוהגים להרבות קצת באכילה ושתיה ביום אחר החג והוא אסרו חג.

והגם שמיידי פה [-בסימן זה] מערב החג, בכל זאת מזכיר אותנו הרמ"א שימי החג יעברו מהרה וע"כ עלינו לנצל ימי החג להרבות במצות ובקדושת החג שישארו איתנו אף לאחר החג, וכמו שכתוב (דברים טז, ג) "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך"

עבדים היינו לפרעה במצרים וגו'

דורותנו אנו ה" שם רק בכח, ולא בפועל ואילו לא הוציא הקב"ה היינו שם בפועל"

ואילו לא הוציאנו הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

ממש בפועל

עיונים וביאורים:

א. כוונת רבינו להעיר שלכאורה אין כאן מקומו להזכיר עניני אסרו חג, בעודנו עוסקים בהלכות ערב החג.

ב. רצונו לומר, כי כבר מערב החג ישית על ליבו כי עוד מעט יעברו ימי החג ויראה לנצלם כראוי. [דברי קדשו של רבינו מיוסדים על דבריו הקדושים של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, כמובא בספה"ק זכרון זאת (בהשמטות לפרשת תשא), ודברי אמת (פרשת מטות) להרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, וז"ל: "שמעתי שדקדק הרב האיש האלקים קדוש ר' ישראל הבעש"ט למה אנו אומרים זה בתחילת השבת שבת 'וינפש', כדרוש וי אבדה נפש (ביצה טז ע"א) די לזה בשעתה במוצאי שבת, וידוע מה שתייך הוא ז"ל להוסיף לנו אהבה ושמחה משבת קודש, בזכרנו כי אחרי כן תפסוק הנשמה היתירה הגדולה של שבת כאשר האריך במשל ומליצה, "על"ק].

ג. רבינו מוסיף בזה כי ע"י שיצול כראוי את קדושת החג יזכה שמצות וקדושת החג 'ישארו אתנו אף לאחר החג', שזהו כל עיקר תכלית מצוות חג הפסח כנאמר בקרא "לא תאכל עליו חמץ שמבעת ימים תאכל עליו מצות וגו' למען תזכור וגו'", דמפורש שזה תכלית הנרצה של כל עבודת חג הפסח.

ד. נראה כוונת קדשו בזה, דפתח באומרו 'עבדים היינו', כלומר אנו בעצמינו היינו עבדים לפרעה במצרים ולא רק אבותינו, ורצה לומר ד'בכח' אכן היינו שם עבדים כיון שאבותינו היו משועבדים שם באופן שלא היו יכולים לצאת משם בדרך הטבע, ואם כן הרי נחשבים גם אנחנו כמו שהיינו שם עבדים והקב"ה הוציאנו משם, ומפרש בעל ההגדה את דבריו, דאילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי לא היו יוצאים משם משם לעולם, ואנו ובנינו משועבדים היינו - בפועל ממש - לפרעה במצרים.

"רשם מצות מציה"

מידי שנה לקראת חג הפסח היה עוסק רבינו זי"ע בעבודת "אפיית המצות", במאפיה שהוקמה מידי חודש ניסן בבנין בית מדרשו. בכל ימי הפסח אכל רבינו זי"ע מהמצות שהוא התעסק בהם ואפאם בעצמו בערב פסח.

במכתב קדשו - מיום ד' ניסן תשל"ח - לבנו כ"ק מרן התפארת מרדכי זי"ע שהיה דר אז בארה"ב, כתב רבינו בתוך דבריו: "איך קצו נישט מאריך זיין, ווייל בין א גרויסער טרוד ... מ'האט געדארפט ארגאניזירען דעם מצה אויבען. די ישיבה יונגעלייט האבען געבאקן איין טאג. און מיר האבען געבאקן מיט בעלי בתים אויך א טאג. כ'האב גערעד וועגען דעם געהאלטען א דרשה שבת נאכמיטאג בפלפל ואגדה. און אויך זינטאג ביים מידי חודש בחדשו אזוי אז ס'איז געווען ב"ה אפיינער עולם. מיר האבען אכציק ק"ג מצות, אויך צו טיילען, אחוץ וואס מ'וועט א"ה באקען ערב פסח הבעל"ט."

[תרגום: 'איני יכול להאריך, כי הנינו מאד טרוד... היו צריכים לארגן את התנור למצות. אברכי הישיבה אפו יום אחד, ואנחנו אפינו עם הבעלי בתים ג"כ יום אחד. דיברתי על כך בדרשה שבת אחת צ' בפלפל ובאגדה -] א.ה. אולי הכוונה לזכור על החשיבות להתעסק בעצמו באפיית המצות] וכן ביום ראשון ב'מידי חודש חודש' -]ה"ה הארגון שהקים רבינו להחזיר תורה ויר"ש בקרב העם שבשדות שהתאספו מידי ראש חודש לשמוע דבר ה' מפי משפיעים ומגידים (ראה להלן במדור 'דיקונו של אבא')], וכך היה ב"ה 'עולם' טוב. יש לנו שמונים ק"ג מצות לחלוקה. חוץ ממה שא"ה נאפה מצות בערב פסח הבעל"ט".

הפעלת 'מאפיית המצות' מידי שנה בשנה לקח מרבינו זי"ע כח וזמן רב, אך הדבר לא מנע ממנו להמשיך בכך בכל עוז. פעם אחת שח רבינו ואמר למקורביו: "שמא תשאלו מדוע אני משקיע כח רב כ"כ כדי לאפות כאן את המצות, והלא אני יכול לרכוש כמה ק"ג מצות בבני ברק? ...! אסביר לכם את הענין: הנה בכל שדה שגדלים בהם עצים וכיו"ב, צריכים 'לרסס' חומר מיוחד שיירחיק את המעופפים המזיקים את הפירות, ועי"ז יש להם קיום. כמו"כ צריך כל עיר 'ריסוס' של קדושה וטהרה, כדי שיוכלו עובדי ה' לדור בה ושלא ידבק בהם שום מזיק ונגע, וזה נעשה ע"י העשן המיטמר ועולה מאפיית המצות מצוה, לכן בוער בי ענין זה שיהיה כאן באשדוד 'מאפיית מצות' כדי להכניס בה טהרה וקדושה.

[מרשימות הרה"ח ר' אברהם אליהו כהן ה"ו, אשדוד]

דיוקנו של אבא

עובדות מהליכותיו בקודש של רבינו זי"ע

לטעום את טעמה הערב של אמונה טהורה ושמירת התורה והמצוות ללא כחל ושרק.

פעולותיו הכבירות של רבינו נשאו וגם עשו פרי, כאשר רבים ואלפים מבני ישראל התקברו על ידם לתורה ולמצוות בעוז ובתעצמות, לבלתי סור מן התורה הזאת כל ימי חייהם. "והינו דאמר רבי, כמה גדולים מעשי חיאי" (ב"מ שם).

נר מצוה תורה אור בכל מבואות האפלות

בענין זה ראוי להעתיק שורות אחדות ממאמר גדול בענין הגאולה העתידה בב"א שמצאנו בין רשימותיו רבינו זי"ע בכת"ק.

אחר שהזכיר שם את דברי המדרש באיכה (ג, כ) וז"ל: "זכור תזכור ותשוח עלי נפשי, תני ר' חייא משל למלך שהלך לחמת גדר ונטל בניו עמו, פעם אחת הקניטוהו ונשבע שאין נוטלן עמו, והיה נזכר עליהם ובוכה ואומר הלואי הווי בני עמי, אעפ"י שמקניטין אותי וכו', ודכוותיה בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה" (יחזקאל לו יז). אמר הקב"ה הלואי היו בני עמי בארץ ישראל אעפ"י שמתמאין אותה". כתב רבינו זל"ק: "והוא מדרש פליאה עד למאוד, וכבר נשתברו ע"ז הרבה קולמוסיך.

והנראה לענ"ד בס"ד באופן פשוט דבעל המאמר במדרש איכה הוא רבי חייא, ור' חייא לטעמי' שפיר דריש הכי דבמס' ב"מ (פ"ה ע"ב) מצינו דאמר ר' חייא דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל, ע"ש, שהוא ע"י שעסק בחינוך ילדי ישראל לתורה, וממילא ר' חייא לשיטתו לא פחד שיבאו אנשים רקים לאר"ק דע"י דרכו בקודש היה מדליק נרות מצוה ותורה אור בכל מבואות האפלות, ונר לאחד נר למאה ועי"ז היה מחנך את כל ישראל לתורה ולמצוות וע"כ שפיר אמר ולואי שתבואו, דאם יהיה בארץ ישראל עכ"פ ישארו חיים כמ"ש ובארץ ציון תהי' פליטה וממילא יהיה את מי לחנך ואת מי לחזור בתשובה והבן בס"ד", וכמה נאים הדברים למי שאמרם.

"יבוא כל בשר להשתחוות לפני"

רבינו זי"ע אשר כדרכו בקודש כל ימי חייו שבכל עת מצוא רחב ליבו להרבות פעלים למען כבודו ית"ש, ולאחר שהתבסס רעיונו הנשגב של הארגון 'יד איתמר' לא נח ולא הסתפק בכך, ומחיל אל חיל טיכס עצה איך להכניס למעגל ה'מתחזקים' את הורי ה'תלמידים' ושאר תושבי העיר, שארית פלטת עמך בית ישראל, אשר רבים מהם רחוקים מאד מתורה ומצוות, וגם בין ה'קרובים' שביניהם עדיין שולטת הקרירות וה'עם-ארצות' כל אחד לפי דרגתו.

לצורך כך הקים וייסד את המפעל הגדול "מידי חודש בחודשו", שמטרתו היתה להקדיש את שעות אה"צ של ראש חודש להתכנסות רבתי לעם שבשדות שיבואו לשמוע את דבר ה' ותורתו מפי גדולי המשפיעים שבדור. ואכן במסגרת מפעל נשגב זה זכו מאות ואלפים מתושבי העיר לטעום את טעמה הערב של עבודת ה', והתחזקו ביתר שאת ועוז בשמירת התורה והמצוות בכל פרטיה ודקדוקיה.

רבינו זי"ע עמד וניצח באופן אישי על סדרי ההתכנסות והדרשות כדי שיפיקו את מירב התועלת מכך, ובאופן שבני העיר לגווניהם ימצאו חפץ בדברים הנשמעים, וישתו בצמא את דבר ה', ללמוד על מנת לעשות. לשם כך ביקש רבינו לקרוא גם לגדולי הרבנים והמגיידים של אחינו הספרדים אשר רבים מתושבי העיר נמנים משם.

בין המגיידים הרבים שבאו במשך השנים במסגרת התורנית שהתקיימה מידי ראש חודש, היו: הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל, הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, המקובל רבי יצחק כדורי זצ"ל, המגיד הנודע הגאון רבי שלום שברון זצ"ל.

רבינו זי"ע בעצמו גם כן היה נושא דברים חוצבים להבות אש מנהמת ליבו הטהור לחיזוק האמונה השלימה וקיום התורה והמצוות, ושלא ליבוש ולא להתפעל מרוחות הנושבות בחוץ, מתק שפתיו ודברי חכמתו פעלו גדולות ונצורות בקרב עם ה'. בסיומו התקיימה מעמד קבלת עול מלכות שמים.

קשה לתאר את המהפך הרוחני שחוללו מפעלים אלו בכל העיר אשדוד, כאשר אף אלו שלא זכו בפועל להשתתף בכינוסים אלו הושפעו לטובה ע"י חבריהם ושכניהם.

רבינו זי"ע מברך יד אחד מבינוטי "מידי חודש בחודשו". לימינו יושב הגאון הנדון רבי עובדיה יוסף זצ"ל

'ורבים השיב מעוון' (ג)

מוציא יקר מזולל

אחד ממפעליו הכבירים של רבינו זי"ע לקרב לבם של ישראל לאביהם שבשמים ולהשיב טועים אל צור מחצבתם, היה הקמת הארגון "ישיבת המתמידים - יד איתמר", [שנשא את שמו הטהור של חותן רבינו, הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זי"ע] שיועד עבור ילדי בני ישראל תושבי אשדוד דתיים ומסורתיים שהתחנכו במוסדות מפוקפקים, שאף את עיקרי הדת ויסודותיו לא זכו לקבל שם, ונוסף על כך שבשעות הפנאי שוטטו הילדים בחצות עיר משם ספגו לקרובם את הלך רוח החילונית של פריקת עול רח"ל.

רבינו זי"ע אשר ליבו בער בקרבו אהבת ה' וישראל עמו, היה מקרבם לתורה בכל דרך ואמצעי שהיו ברשותו, אך ביום מן הימים גמלה אצלו ההחלטה כי לא די במה שהוא מקרב את היחידים, אלא יש להקים ארגון שיחולל מהפך רוחני בין כל תושבי העיר, והקים את הארגון "יד איתמר" שקיים פעילות והתכנסויות לבני הנוער בשעות של אחרי הצהריים, בו זכו לקבל את תורת היהדות הצרופה מפי מלמדים יראי שמים שהעמיד רבינו זי"ע למען מטרה נשגבה זו, ושם רכשו הילדים את יסודות האמונה הטהורה בה' ובתורתו.

על דבר התייסדות ארגון זה מספר המושב"ק הרה"ג ר' זלמן גרויז שליט"א, מה שזכה לשמוע מפ"ק רבינו זי"ע: "היה זה בכ"א מנחם אב תשמ"ט ביומא דהילולא קדישא של הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, רבינו זי"ע שהיה אז למנוחה במלון 'תמיר' וביקש ממשמשיו שרוצה לפקוד את ציונו הק' של בעל ההילולא, [אגב: כשהגענו לרחבת 'הר המנוחות' ביקש רבינו לעצור את הרכב שם, והסתכל אל עבר מקום מנוחתו של הרה"ק מבעלזא, לאחר זמן מועט אמר למשמשיו שאפשר לחזור].

בשעת הנסיעה לציונה"ק אמר לי רבינו בזה"ל: "כ"האב זוכה געווען זיך פראווען ביים בעלזער רב בחיים חיותו, האב זוכה געווען שפעטער אויך ער זאל מיר ענפערן אויף מיין געבעט" [-זכיתי להכנס אל הקודש אצל הבעלזער רב בחיים חיותו, לכן זכיתי גם אח"כ שיענה לבקשתי].

שאלתי את רבינו, מתי היה אצל הרה"ק מבעלזא? ואמר לי כי בבחורות נסעו הצטרף לקבוצה מחביריו שנסעו לשבת לשהות במחיצתו של הרה"ק מבעלזא, והתאספן בבית בנו הרה"צ רבי משה'לי הי"ד.

והמשיך רבינו וסיפר כי לאחר שקבע משכנו בעיר אשדוד היה מבקש לדעת מה ה' שואל מעמו 'צו אויפטוהן' כאן, ונסע לפקוד את ציונו של הרה"ק מבעלזא זי"ע ושפך שם שיח שיורוהו ה' את מה הנדרש ממנו לעשות למען כבודו ית"ש. "הנה באותו הלילה ראיתי בחלומי את בעלזער רב כשהוא מחזיק בידו ילד יהודי אך לא היה נראה ממחנותינו".... והוא רץ עם הילד עד שהגיע לאיזה מקום שם התיישב יחד עם הילד והחל להשתעשע עימו בחביבות רבה".

והפטיר רבינו: "מכך הבנתי שאני צריך להתעסק עם ילדי ישראל, לקרבם לחיק אבינו שבשמים, ולשם כך הקמתי את ארגון 'יד איתמר'".

"כמה גדולים מעשי חיאי" - אורגן אשדוד ישיבת המתמידים "יד איתמר" כניהב"ס בית אל - אורגן אשדוד

'כמה גדולים מעשי חיאי'

הפעלת הארגון 'יד איתמר' לקח מרבנינו זי"ע כח וזמן רב ואף דמים מרובים תרתי משמע, אך בראותו את גודל הצלת הנפשות הכרוכים בכך שום דבר לא עצר בעדו. ברוחו הטהורה ואהבת ה' שבקרבו הצית את לבם של סובביו ובאי בית מדרשו להירתם לרעיון כביר זה, והחלו בהנחלת תורה ומורשת היהדות לילדי העם שבשדות.

כרבי חיאי בשעתו שקבץ וריבץ ילדי ישראל ולימדם תורה ודעת "ועבדי לה שלא תשתכח תורה מישראל" (עי' ב"מ פה ע"ב) פעל רבינו בדורו בעיר משכנו אשדוד.

ברחבי העיר התפרסמו מודעות על פעילויות חוויתיות להנחלת ערכי חיים חשובים לילדים שנערכים בשעותיהם הפנויות, אשר משכו את לבם של הורים וילדים רבים שנפשם קצה מהשימומן והריקנות האוחזת בהם, ובאו